

Discriminatie op basis van geloofsovertuiging

Aard, omvang, vormen en aanpak

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Dr. Jeroen Vlug

Senior onderzoeker

Movisie & Kennisplatform Inclusief Samenleven (KIS)

Geloofsdiscriminatie: waar hebben we het over?

- Discriminatie op basis van godsdienst betreft het ongelijk behandelen, achterstellen of uitsluiten van personen vanwege hun religieuze overtuiging, levensbeschouwelijke identiteit of de uiting daarvan.
- Dit kan zowel expliciet als subtiel gebeuren, en zowel intentioneel als onbedoeld.
- Het kan leiden tot uitsluiting, stigmatisering en ongelijke kansen. In extreme gevallen kan het leiden tot (vormen van) vandalisme en geweld.

Directe en indirecte discriminatie: wat zijn de verschillen?

- **Directe discriminatie:** waarbij iemand expliciet benadeeld wordt vanwege zijn of haar geloof, bijvoorbeeld door een werkgever die een sollicitant afwijst vanwege het dragen van religieuze kleding.
 - **Indirecte discriminatie:** waarbij schijnbaar neutrale regels of praktijken disproportioneel nadelig uitpakken voor mensen met een bepaalde religieuze overtuiging, zoals een verbod op hoofddeksels op de werkvloer dat feitelijk gericht is tegen religieuze uitingen.
- Ook **microagressies** kunnen een vorm van discriminatie zijn

Toename meldingen discriminatie op basis van geloof en andere gronden

- Steeds meer mensen melden discriminatie op grond van religie
- Het aantal verzoeken om een oordeel bij het College is gegroeid
- Sinds begin 2025 ontving het College 87 meldingen, in 2024 waren dat er 120
- Verzoeken om oordeel op godsdienst stegen van 31 in 2024 naar 21 tot nu toe in 2025.
- De boventoon wordt gevoerd door antisemitisme en moslimdiscriminatie
- Veelvoorkomende thema's: bidden op school, hoofddoek op de werkvloer, straatintimidatie en –geweld, online haat
- Maar ook: institutioneel racisme (bijvoorbeeld vanuit overheden, politie, belastingdienst, banken)

Bronnen: Monitor Discriminatiezaken, College voor de Rechten van de Mens (2024)

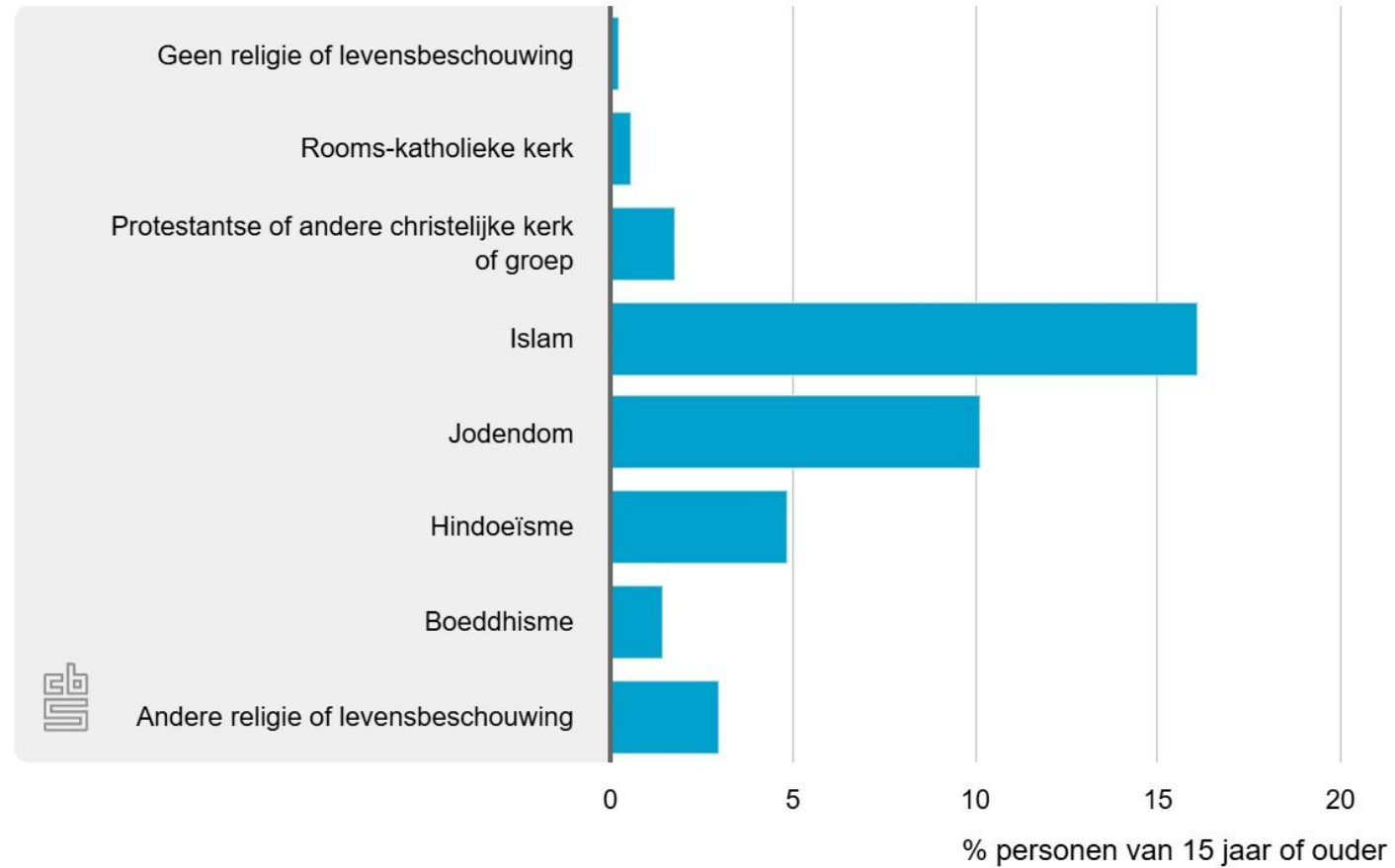
Ervaren discriminatie naar geloof of levensovertuiging

- 16% van de moslims voelde zich gediscrimineerd op grond van hun geloof.
- 10% van de joden rapporteerde discriminatie.
- 5% van de hindoes,
- 2% van de protestanten en boeddhisten.
- <1% van de rooms-katholieken en mensen zonder religie ervoer discriminatie op dit vlak.

Bron: Centraal Bureau voor Statistiek (2023)

3.2.6 Ervaren discriminatie op grond van religie of levensovertuiging, 2023

Waarom is deze vorm van discriminatie bijzonder schadelijk?

Religieuze discriminatie heeft verstrekende gevolgen voor zowel individuen als de samenleving:

- **Psychosociale schade:** leidt tot stress, angst, depressie en een gevoel van onveiligheid (vooral bij jongeren in een kwetsbare levensfase)
- **Sociale uitsluiting & verlies van cohesie:** bevordert segregatie, wantrouwen en terugtrekking uit onderwijs, werk of publieke ruimte
- **Structurele ongelijkheid:** belemmert gelijke kansen op de arbeidsmarkt, in het onderwijs en op de woningmarkt
- **Radicalisering & polarisatie:** uitsluiting kan leiden tot vervreemding en ontvankelijkheid voor extremistische ideeën

Inleving & empathie

- Persoonlijke ontmoetingen en verhalen
- Films, boeken & kunst die ervaringen tonen

Sociale normen

- Positieve voorbeelden & rolmodellen
- Campagnes die laten zien: discriminatie is níet normaal
- Regels, wetten & afspraken maken

Bewustwording & denken

- Impliciete vooroordelen herkennen
- Anti-stereotiepe media & flexibel denken stimuleren

Overige werkzame mechanismen

- Angst verminderen via contact
- 'Wij'-gevoel versterken
- Samenwerken over groepsgrenzen heen

Bron: Movisie (2023)

- **Sluit aan bij bestaande netwerken:** maak een netwerkanalyse en wijs een netwerkbambassadeur aan. Stel een netwerkfonds in om samenwerking te ondersteunen.
- **Versterk eigenaarschap & samenwerking:** laat netwerken zelf ideeën uitvoeren. Ontwikkel een co-creatie charter. Betrek religieuze doelgroepen als mede-eigenaar.
- **Waarborg diversiteit & inclusie:** zorg voor representatie van subgroepen (inter- en intra-religieuze diversiteit). Organiseer inclusieve bijeenkomsten en stel een gedragscode op.
- **Stimuleer ontmoeting & actie:** richt een inclusieve ontmoetingsplek in. Combineer dialoog met actieplanning. Gebruik actielogboeken voor voortgang.
- **Bouw duurzame relaties op:** investeer langdurig in contact via vaste contactpersonen en informele bijeenkomsten (bv. iftars, buurttours).
- **Zet norm & beeldvorming neer:** introduceer een 'Pact tegen religieuze discriminatie'. Start een campagne met positieve rolmodellen ('Wij zijn Den Haag').
- **Zorg voor concrete opvolging:** voorkom vrijblijvende participatie. Koppel input altijd terug. Benoem opvolgingsverantwoordelijken per project.

Bronnen: Movisie (2025) en SPIOR, Movisie & NCDR (2025)

Handige links

- [Wat werkt bij het verminderen van discriminatie? | Movisie](#)
- [Geen ruimte voor discriminatie | Movisie](#)
- [Moslimdiscriminatie en islamkritiek: wat betekent dat en wat zijn de verschillen? | KIS](#)
- [Antisemitische en antimoslimracistische complottheorieën herkennen en verminderen | KIS](#)

Movisie

Voor een positieve verandering

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

